

Helsinki 31.5.2007

Opetusministeriölle

Dnro

Viite 4/670/2007

Tekijänoikeuden suuntaviivoja

OPM:n työryhmämuistioita ja selvityksiä 2007/18

Asia: **Tekijänoikeuslainsäädännön kehittäminen**

Kirkkohallitus esittää lausuntonaan tekijänoikeuslainsäädännön kehittämistarpeesta ensisijaisesti kirkollishallinnon kannalta seuraavaa:

Kirkkohallitus pitää ensinnäkin onnistuneena ministeriön avausta tekijänoikeuslainsäädännön kehittämiseksi monipuolisen suuntaviivoja –muistion ja siihen liittyvän kuulemismenettelyn pohjalta. Tämä antaa hyvät mahdollisuudet kiinnittää huomiota kokonaisvaltaisesti tekijänoikeuskysymyksiin, joissa monin kohdin joudutaan ottamaan huomioon tavallista useampien intressitahojen näkökohdat vastakkainasettelua myöten ja etsimään niihin hyväksyttävät ratkaisut.

1. Tekijänoikeuslainsäädännön kodifointi

Tekijänoikeuslainsäädäntö on lukuisien osauudistusten johdosta muodostunut epäyhtenäiseksi ja osin vaikeaselkoiseksi. Kirkkohallitus puoltaa lainsäädännön kodifointia ehjäksi kokonaisuudeksi. Siihen pitäisi olla mahdollisuuksia, jos tämän kehittämishankkeen yhteydessä ei nouse esille liikaa vaikeita periaatteellisia tai merkittäviä taloudellisia ja muita intressiristiriitoja, vaan keskitytään nimenomaan systemaattiseen kodifointityöhön sitä koskevan toimeksiannon pohjalta. Kodifointityössäkin jouduttaisiin luonnollisesti ottamaan huomioon ajankohtaisia asiakysymyksiä, jotka eivät kuitenkaan saisi vaarantaa lopputulosta. Sen vuoksi tämän materiaalisen kehittämiskierroksen lopputulos tulee ratkaisemaan, missä vaiheessa kodifointi, joka sinänsä on välttämätön, voidaan aloittaa. Tavoitteena voitaneen myös edelleen pitää yhteispohjoismaista ja laajempaa kansainvälistä tekijänoikeuslainsäädännön harmonisointia ja yhteensovittamista.

2. Tekijänoikeuden rajoituksista

Tekijänoikeuslaissa on monia rajoituksia tekijän lähtökohtaiseen yksinoikeuteen teokseensa. Tällöin on kiinnitetty erityistä huomiota perusoikeuskysymyksiin ja niiden kollision tai kilpailevaan aseman suhteessa toisiinsa. Kysymys on olennaiselta osin avoimen demokraattisen yhteiskunnan ja sen jäsenten toimimisen turvaamisesta, mikä on otettava huomioon myös uusien teknisten ratkaisujen ja menettelyjen astuessa kuvaan.

Ilmeisesti eniten huomiota on kiinnitetty sananvapauden turvaamiseen suhteessa omistusoikeuteen. Kirkkohallitus kiinnittää tässä yhteydessä huomiota myös uskonnonvapauden periaatteeseen, jonka toteutuminen on yhdessä muiden perusoikeuksien kanssa niin ikään tasapuolisesti turvattava suhteessa tekijänoikeuteen. Tämä on erittäin tärkeää, koska arvot tässä kontekstissa näyttäytyvät usein hyvinkin erilaisilta eri intressitahojen silmissä. Tekijänoikeuslakiin voitaneen harkita sisällytettäväksi tekijänoikeudellisia arvoja ja tavoitteita koskevat yleiset perussäännökset, joista perusoikeussäännösten lisäksi voitaisiin nykyistä paremmin johtaa tekijän ja muiden intressitahojen tasapainoiset yksityiskohtaisemmat oikeussuhteet. Eri intressitahoja koskevia rajoitussäännöksiä ja oikeuksia olisi kohdeltava tasapuolisten periaatteiden mukaisesti ja kokonaisvaltaisesti.

3. Työsuhdetekijänoikeus

Kirkkohallitus puoltaa työsuhdetekijänoikeuden omaksumista lainsäädäntöön. Kirkkohallitus on esittänyt sitä jo aiemminkin lausunnoissaan viimeaikaisten tekijänoikeuslain muutosten yhteydessä. Työ- tai virkasuhteessa oleva henkilö tekee työtä täydellä palkalla työnantajansa hyväksi ja tämän tarkoituksenaan saavuttamiseksi mahdollisimman hyvin. Esimerkiksi kirkollishallinnossa tehdään laajoilla kokoonpanoilla (kirjailijoita, runoilijoita, kääntäjiä, säveltäjiä) suuritöisiä, yleensä useiden vuosien työn vaativia kirkollisia kirjoja, joita ovat raamatunkäännökset, virsikirjat koraaleineen, moniosaiset kirkkokäsikirjat ja katekismukset, sekä suomeksi että ruotsiksi ja lisäksi osin muillakin kielillä. Yhden tällaisen kirjan palkkakustannukset saattavat olla miljoonan euron luokkaa ja jopa enemmänkin. Nykyinen käytäntö edellyttää suuritöistä täydellistä sopimista, missä yhteydessä voi olla vaikea etukäteen havaita kaikkia mahdollisia esille tulevia tilanteita, joihin sopimuksissa olisi osattava varautua esimerkiksi uusien teknisten keksintöjen ja välineiden kehittymisen johdosta. Kirkollishallinnossa tämä on aiheuttanut yhden hyvin turhauttavan oikeudenkäynnin, jossa näyttökysymyksistä ei vuosien jälkeen voitu alioikeudessa saada luotettavaa selvitystä. Valtavaan työhön sisältyvästä aivan minimaalisesta yksityiskohdasta johtuen käräjäoikeus määräsi muun muassa koko laajan teoksen (ruotsinkielisen kirkkokäsikirjan jumalanpalvelusten kirja) painoksen hävitettäväksi. Hovioikeuskäsittelyn aikana juttu tosin sovittiin.

Kirkkolaisissa tarkoitettujen em. kirkollisten kirjojen lisäksi kirkollishallinto tuottaa itse huomattavasti muutakin virkatyönä tehtävää kehittämismateriaalia, johon sisältyy tai voi sisältyä työntekijän kannalta tekijänoikeudellisesti suojattua ainesta. Raja erilaisen aineksen välillä voi olla epäselvä. Lisäksi tuotetaan radio- ja TV-jumalanpalveluksia sekä muitakin audiovisuaalisia teoksia ja tuotteita. Myös kaikkien näiden osalta työsuhdetekijänoikeus yleisenä järjestelmänä olisi tarpeellinen.

Kansliapäällikkö

Risto Junttila

Kirkkoneuvos

Matti Halttunen